

Notat vedr. Teknisk redegørelse om fremtidig udbygning og kabellægning i eltransmissionsnettet

I min egenskab af næstformand i Landsforeningen for elkabler i jorden og formand for Foreningen mod den luftbårne vestjyske højspændingsmotorvej retter jeg henvendelse til udvalgets medlemmer i anledning af offentliggørelsen af ovennævnte redegørelse.

Som foreningerne allerede har påpeget og som hermed gentages, er det yderst kritisabelt, at kommissoriets medlemmer for størstedelens vedkommende stammer fra Energinet.dk's egne rækker. Det havde været mere i overensstemmelse med kommissoriets opdrag at inddrage også andre med anden specialistviden i betragtning af, at kommissoriet har til opgave ikke blot at kortlægge de tekniske fordele og ulemper ved såvel luftbåren som kabellagt transmission, men også udtaler sig om miljømæssige og sundhedsmæssige konsekvenser af alternativerne.

Hertil kommer, at medlemmerne af kommissoriet med baggrund i Energinet.dk alle har gennem tidligere og nuværende ansættelser har administreret på baggrund af de nugældende principper i en ganske lang årrække. En sådan baggrund og fortid vil jeg tillade mig at stille mig kritisk over for, når henses til at nye teknikker og nye veje i denne sammenhæng skal relateres til den kendte og velbetrødte vej.

I relation til vurderingerne af såvel de miljømæssige og sundhedsmæssige konsekvenser af de opstillede scenarier, som bedst læses i sin helhed i kapitel 5 i redegørelsen afspejles den manglende kompetence og efter foreningens opfattelse tendentiøse gengivelse af konsekvenserne af alternativerne.

De visuelle konsekvenser af luftledninger beskrives meget detaljeret og nedtones i en grad, som efter foreningens opfattelse er helt uantagelig. Luftledninger – og i særdeleshed alle luftledninger over 100 kV er ualmindeligt grimme og klodsede, uanset set om de ses tæt på eller langt væk og uanset deres udformning. De kan under ingen omstændigheder indpasses i landskabet. De nye, foreslåede master, som så placeres betydeligt tættere på jorden og dermed mennesker, som færdes eller endog bor i nærheden, vil dermed alt andet lige blive udsat på en kraftigere elektromagnetisk påvirkning, jfr. nedenfor.

Støjgenerne nedtones helt urealistisk. Alle, som har været i nærheden af luftledninger med såvel 132/150 og 400 kV spændinger, ved, at de udsender en ualmindeligt generende lyd. Denne lyd er så meget mere hørbar, hvor luftledningerne er og påtænkes placeret i fremtiden i de alternative scenarier – nemlig ude i det åbne land, hvor der ikke i øvrigt er støjpåvirkninger ud over vinden i træerne og andre lyde fra naturen. Støjen er allermest generende i fugtigt vejr. Det henskydes i redegørelsen til ganske få timer årligt. Her tages det

tiltagende "fugtige" vejr i Danmark næppe i betragtning. Når luftfugtigheden er høj, og det er den også uden "kraftigt regnvejr", så støjer luftledninger på 132/150 og 400 kV meget, hvor de nu er placeret i det åbne land. Det faktum kan og skal ikke nedtones.

Sidst men ikke mindst vil jeg ikke undlade at påpege, at sundhedsrisikoen ikke er som beskrevet i redegørelsen. De danske anbefalinger er således helt ude af trit med vores broderlande. Til eksempel har Norge indført en grænse på 0,45 mikro Tesla – svarende til den grænse, som der ved undersøgelser, hvor kun beregninger og ikke målinger ligger til grund, påvises forøget risiko for leukæmi hos børn. Denne forøgede risiko skal tages i betragtning – ikke kun i vores broderlande men også i Danmark. Grænsen skal også indføres i Danmark, og den skal naturligvis medføre, at vi ikke opfører flere luftbårne transmissionsnet i Danmark. Der kan naturligvis heller ikke ske "forskønnelse" af det eksisterende transmissionsnet med udskiftning med master, som medfører, at det elektromagnetiske felt kommer tættere på de mennesker, som bor og færdes omkring disse.

I relation til kabellægning af 132/150 kV ledningsnettet, så skal der allerede efter de nugældende principper ske kabellægning af eksisterende, når der etableres nye 400 kV luftbårne ledningsanlæg. Jeg mener derfor ikke, at det er relevant i fuldt omfang at inddrage denne udgift ved alternativ B og C.

Kommissoriet har med sine næsten entydige vurderinger af de opstillede scenarier måttet kigge ganske langt frem i tiden.

Jeg vil ikke undlade at påpege, at netop de lange tidsperspektiver af de vurderinger, som foretages nu, indeholder forudsætninger om en fremtidig energiproduktion, som entydigt lægger sig fast på vindenergi og centraliseret kraftproduktion. Som antydning afslutningsvis i sammendraget af redegørelsen, side 18, vil "andre virkemidler" sandsynligvis få en stor indflydelse på behovet for en så stor udbygning af transmissionsnettet, som kommissoriet forudsætter. En udbygning af decentral kraftproduktion vil ligeledes reducere dette behov. Når tidshorisonten er så lang, som forudsat i denne redegørelse, er det særdeles relevant også at skue lige så langt i forhold til udviklingen af disse (og andre) "virkemidler". En redegørelse om udviklingen over samme tidshorisont af sådanne virkemidler bør derfor foreligge, inden der træffes beslutninger om, hvorledes det danske transmissionsnet skal udformes de næste 20–30 år. Det er foreningernes opfattelse, at en sådan redegørelse vil medføre, at der udvises en større forsigtighed i forhold til at gribe til de "kendte" og velafprøvede løsninger, som stort set entydigt anbefales af kommissoriet i redegørelsen.

Det af kommissoriet forudsatte ganske betydelig behov for udbygning af transmissionsnettet i Danmark hænger efter kommissoriets egen opfattelse (sammendraget side 16 ff) nøje sammen med en udbygning af udlandsforbindelserne, som skal **igennem** Danmark. Det sidste er fremhævet, fordi denne transport af el gennem Danmark stiller enorme krav til vores

nationale transmissionssystem, som helt kan undgås, hvis forbindelserne fra Norge til det europæiske fastland føres **uden om** Danmark i søkabler. Dette arbejde er allerede indledt med et samarbejde mellem Holland og Norge, hvor et søkabel er etableret eller er under etablering. Danmark har ikke som udgangspunkt brug for en så betydelig overkapacitet fra Europa for at opretholde en konkurrencesituation i Danmark på elpriserne. Den vedvarende energi fra Vestdanmark kan på samme måde ledes til det europæiske fastland gennem søkabler og med alternative forbindelser på et lavere spændingsniveau ind til Danmark. Allerede med den nuværende vindproducerede el sendes en meget stor del næsten gratis til det europæiske fastland, fordi Danmark slet ikke har behov for denne energi med den nuværende status på energiproduktionen på de centrale kraftvarmeværker. Jeg er ganske klar over, at Sjælland over tid kommer i underskud, men det hverken skal eller bør Jyllands landskaber og befolkning lide under. Et sådant underskud kan lige så vel dækkes fra det europæiske fastland via det allerede etablerede jævnstrømskabel.

Jeg vil dog her ikke undlade at påpege, at Danmark tjener rigtig mange penge ved at agere luftleder for al den energi, der udveksles mellem Norge og Tyskland. Foreningerne er dog af den opfattelse, at en så stor del af den danske befolkning, som rent faktisk i dagligdagen skal færdes eller bor inden for synsafstand (og det er langt ude i det vestjyske i hvert fald) ikke skal betale regningen for, at resten af Danmark får billigere nettariffer. Jeg vil gerne opfordre udvalgets medlemmer til at bede Energinet.dk om oplysning om de sidste 3-5 års indtægter alene på denne konto.

Alt i alt er det foreningens opfattelse, at denne redegørelse i sine vurderinger inddrager forudsætninger, som kan og bør ændres på ganske mange punkter.

Foreningerne skal derfor opfordre til, at udvalget ser nøjere på ovennævnte udvalgte punkter, forinden der træffes så vidtrækkende beslutninger, som nu er forestående at skulle træffes.

Foreningerne vil naturligvis gerne uddybe ovennævnte under et foretræde for udvalget og møder med udvalgsmedlemmerne.

På ovennævnte foreningers vegne

Helle Carlsen
Næstformand